

Notitie Luchtkwaliteit Nieuwe Waarden Alblasserwaard

Sweco Nederland B.V.
Onderwerp

Handelsregister 30129769
Notitie Luchtkwaliteit Nieuwe
Waarden Alblasserwaard

Projectnummer

51008778-040

Klant

Infram B.V.

Auteur

Eva Veraa

Datum

06-03-2026

Versie

03

Documentreferentie

NL26-648800269-166348

Gecontroleerd door

Guido Jenniskens

Vrijgegeven door

b/a

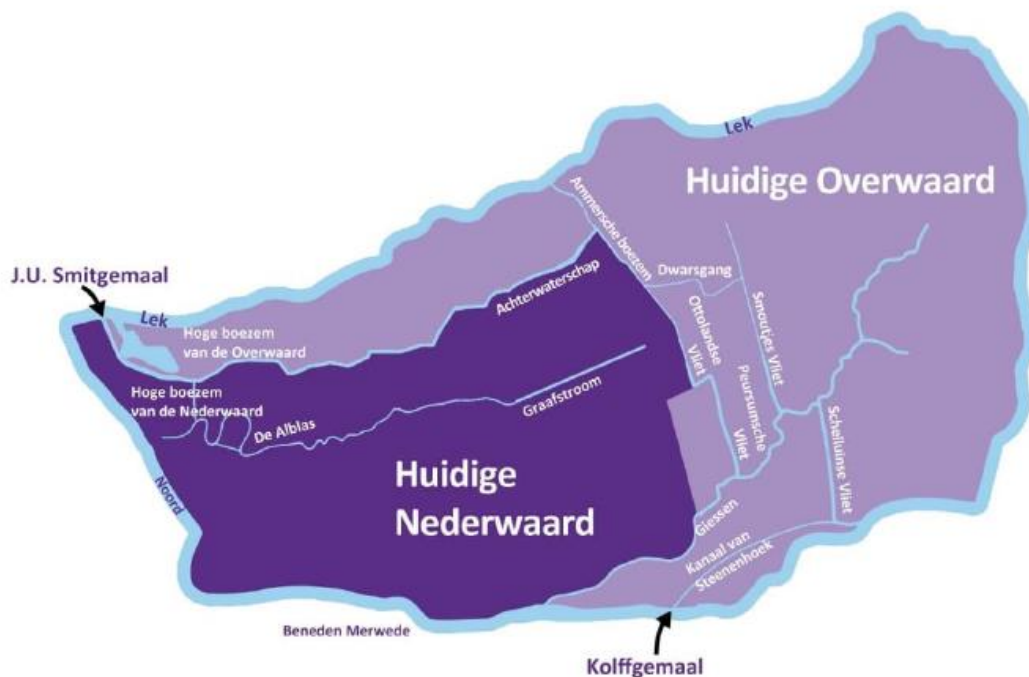
Bas Aumer

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Het huidig (boezem)watersysteem van de Alblasserwaard is in de loop van ruim 650 jaar ontstaan. De Overwaard en de Nederwaard bestaan reeds sinds die tijd. De maatregelen in het waterbeheer die in de loop van de eeuwen zijn genomen zijn ingenieus en hebben de tand des tijds doorstaan. Ze staan aan de basis van het Unesco Werelderfgoed Kinderdijk-Elshout. Het huidig boezemwatersysteem bevindt zich echter aan zijn grenzen. Het op peil houden van het boezemsysteem met de twee boezemgemalen in Kinderdijk, onder de extremere omstandigheden, en zonder aanzienlijke kadeversterkingen in het gehele gebied is onoverkomelijk. Bij extreme weeromstandigheden (bijv. westenwind) stroomt het water op sommige plaatsen (bijna) over de boezemkades heen. Mede daardoor zijn deze boezemkades of regionale keringen over een lengte van tientallen kilometers niet sterk en/of hoog genoeg en voldoen ze niet aan de waterveiligheidseisen. Daarnaast is ten tijde van droogte de inlaat van zoetwater in Alblasserwaard steeds complexer. Bij Kinderdijk-Elshout laat het waterschap bij droogte water uit de Lek in op de lage boezems om de boezempeilen en polderpeilen te handhaven. Door de lage rivierafvoeren in de zomer en de stijging van de zeespiegel dringt het zoute zeewater verder de rivier op. Hierdoor wordt zilt water de boezems ingelaten of dreigt een innamebeperking. Dat zilte water is o.a. niet goed voor de landbouw en natuur, maar is vanuit het moeten kunnen handhaven van het polderpeil wel nodig. Al voordat maatgevende waterstanden optreden is het waterschap niet meer in staat om het huidig boezemstelsel te beheersen en leidt dit tot watertekort (in droge perioden), in combinatie met inlaat van zilt water, óf tot wateroverlast (in natte perioden). Door de klimaatverandering nemen deze problemen in de nabije toekomst alleen maar verder toe.

Figuur 1.1 Huidige indeling watersysteem Alblasserwaard.

Gebiedsprogramma A5H

Het Waterschap Rivierenland is op zoek gegaan naar een manier om het watersysteem geschikt te maken voor de komende jaren en heeft daarom het Gebiedsprogramma A5H opgezet. Het Gebiedsprogramma A5H is ingericht met het doel om een toekomstbestendig en evenwichtig watersysteem voor de Alblasserwaard te realiseren en ervoor te zorgen dat zowel de Alblasserwaard als de Vijfheerenlanden waterveilig zijn. In het programma staan verschillende maatregelen beschreven die hieraan bijdragen zoals het afkoppelen van de Graafstroom, kadeversterking en een nieuwe inrichting van het boezemsysteem in de Alblasserwaard. Het programma bestaat voorts uit een set aan maatregelen op het gebied van watersysteem en kadeverbetering. Binnen dit Gebiedsprogramma A5H is in 2018 de verkenningsfase van het nieuwe boezemwatersysteem van start gegaan als sleutelproject waarmee de aanpassing van het boezemsysteem moet worden gerealiseerd. Het Algemeen Bestuur heeft op basis van een verdere verkenning in 2019 een besluit genomen over onder andere het aantal nieuwe gemalen voor de Nieuwe Overwaard en om qua aan- en afvoerfunctie hier in twee stappen naar toe te groeien;

Stap 1 (zichtjaar 2035): waarin als eerste stap de basis wordt gelegd van dit nieuwe boezemsysteem door de realisatie van een nieuw af- en aanvoerpunt aan de zuidkant van de Alblasserwaard bij Hardinxveld. Dit verloopt in combinatie met het verplaatsen van de huidige peilscheiding (Middelkade) tussen de Overwaard en de Nederwaard, naar het einde van het Achterwaterschap.

Stap 2 (zichtjaar 2050): waarin op basis van laatste inzichten in klimaatontwikkeling een uitbreiding plaats vindt van af- en aanvoercapaciteit (bemaling of eventueel berging) met het oog op de verdere toekomst. Hierover wordt t.z.t. een separaat besluit genomen.

1.2 Project Nieuwe Waarden Alblasserwaard

Vanuit dit besluit volgde dat verdere verkenning, planvorming en realisatie van fysieke maatregelen behorende bij stap 1 (zichtjaar 2035) projectmatig worden opgepakt. In 2022 is de planuitwerkingsfase van start gegaan en in 2023 heeft dit project zijn nieuwe naam gekregen: project Nieuwe Waarden Alblasserwaard (afgekort NWA). Het project NWA is daarmee het sleutelproject binnen het programma A5H om te komen tot een toekomstbestendig en evenwichtig boezemwatersysteem in de Alblasserwaard. Het resultaat van het project is de oplevering van een samenhangende set van watersysteemmaatregelen op verschillende locaties in de Alblasserwaard. Het gaat om de volgende maatregelen:

- Een nieuw boezemgemaal Hardinxveld (realisatie van zowel aan- en afvoercapaciteit);
- Een nieuw boezemkanaal tussen de Giessen en het Boezemgemaal Hardinxveld, waarbij kruisingen gerealiseerd worden om bestaande logistieke verbindingen te behouden, te weten:
 - Pelgrimspad;
 - Spoorlijn;
 - Parallelweg;
 - A15.

- Een nieuw poldergemaal (Molensloot) en de benodigde aanpassingen aan het huidig
- poldersysteem (incl. inlaten);
- Opening Middelkade;
- Flexibel Afsluitmiddel Achterwaterschap;
- Aanpassingen aan de Bocht Giessen-Oudekerk;
- Realiseren van vispassages bij het nieuwe Boezemgemaal en het Flexibel afsluitmiddel
- Achterwaterschap;
- Boscompensatie.

Figuur 1.2 betreft een overzichtskaart van deze maatregelen.

Figuur 1.2 Overzichtskaart van de objecten die binnen de scope van NWA gerealiseerd gaan worden.

2 Plangebied

Het plangebied is het gebied waarop het projectbesluit betrekking heeft. Het plangebied omvat de locaties waarbinnen permanente en tijdelijke maatregelen mogelijk worden gemaakt middels het projectbesluit

- Een boezemgemaal nabij Hardinxveld;
- Een boezemkanaal tussen de Giessen en het boezemgemaal nabij Hardinxveld
- De kruisingen van het boezemkanaal met het Pelgrimspad (Pelgrimsbrug), de spoorlijn, de Parallelweg en de Rijksweg A15;
- Een poldergemaal en de benodigde aanpassingen aan het poldersysteem;
- Boscompensatie/Natuurcompensatie;
- Faunavoorzieningen;
- En diverse bijkomende voorzieningen en werken, waaronder waterberging en landschappelijke inrichtingsmaatregelen.

Ook heeft het projectbesluit betrekking op de tijdelijke maatregelen welke nodig zijn voor de realisatie van de hiervoor beschreven permanente maatregelen, waaronder onder andere tijdelijke bouwterreinen. Ook deze vallen binnen het plangebied van het projectbesluit. Het plangebied van dit projectbesluit bevindt zich grotendeels binnen de gemeente Hardinxveld- Giessendam. Een klein deels is gelegen binnen de gemeente Molenlanden. In hoofdstuk 2 is de huidige situatie in het plangebied beschreven. In figuur 1.3 is globaal het gebied weergegeven waarin het plangebied is gelegen.

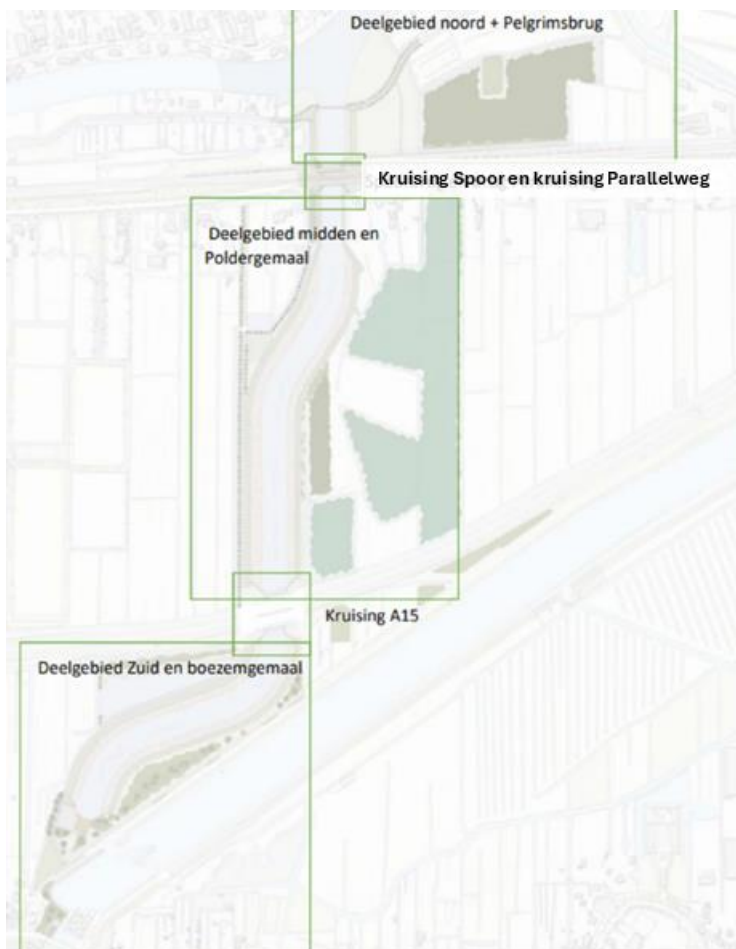
Figuur 2.1 Globale weergaven van de ligging van het plangebied/plangebied van het projectbesluit..

2.1 Het plangebied in de Alblasserwaard

Het plangebied waar onder andere het nieuwe boezemkanaal en –gemaal worden gerealiseerd bevindt zich grotendeels in de gemeente Hardinxveld-Giessendam en voor een klein deel in de gemeente Molenlanden. Het deel in de gemeente Molenlanden betreft enkel een gedeelte van de natuurcompensatie. Het plangebied wordt grofweg omkaderd door bedrijventerrein industriegebied Nieuweweg in Hardinxveld aan de westkant, de rivier Beneden-Merwede aan de zuidkant, de rivier Giessen aan de noordkant en het kanaal van Steenenhoek aan de oostkant. Hieronder zal het project gebied worden toegelicht aan de hand van drie deelgebieden;

- Deelgebied noord; tussen de Giessen en de spoorlijn
- Deelgebied midden; tussen de Parallelweg en rijksweg A15
- Deelgebied zuid; tussen rijksweg A15 en de Beneden-Merwede

Daarnaast kruist het nieuwe boezemkanaal rijksweg A15, de Achterdijk Oost, de Parallelweg en de daarnaast gelegen spoorlijn, de MerwedeLingelijn. De locaties van de beoogde kruisingen met deze infrastructuur maken ook onderdeel uit van het plangebied.

Figuur 2.2. Deelgebieden van het project.

2.1.1 Deelgebied Noord

Deelgebied Noord bestaat op dit moment voor een groot deel uit rivier de Giessen die vanuit Giessen-Oudekerk stroomt richting Hardinxveld. Aan de Giessen bevinden zich recreatieve percelen met verblijfs- en dagrecreatie, verschillende volkstuinjes en een klein niet openbaar toegankelijk bosje. Het overige deel van het deelgebied bestaat voornamelijk uit grasland dat onder andere gebruikt wordt voor agrarische doeleinden. Door dit grasland lopen verschillende watergangen, waaronder de Molensloot. De Molensloot is geografisch gelegen tussen de Giessen en het kanaal van Steenenhoek en was een belangrijke afvoer van het polderwater richting de Giessen met een molen. Deze molen, de Spindermolen, zette het polderwater op het hoger gelegen waterpeil van de Giessen. Van deze molen zijn enkel nog de funderingsresten aanwezig. Het water loopt nu via een poldergemaal aan de Neerpolderseweg, waarna het wordt afgevoerd op het boezemwater. Ook ligt er een kade door het deelgebied. De kade Achterdijk Oost wordt in de huidige praktijk gebruikt voor toegang tot dagrecreatiepercelen en vormt als wandelroute onderdeel van de Pelgrimsroute, een Lange Afstand Wandel route (LAW). Tussen deelgebied Noord en deelgebied Midden bevinden zich het spoor van de Merwedelingelijn en de Parallelweg die Hardinxveld en Boven-Hardinxveld met elkaar verbindt. De Parallelweg kruist de Molensloot hier. Bij het spoor is sprake van een duiker.

Figuur 2.3 Huidige situatie deelgebied Noord.

2.1.2 Deelgebied Midden

Deelgebied Midden loopt grofweg van de Parallelweg tot aan rijksweg A15. Het deelgebied wordt in het midden doorkruist door de Molensloot tussen de Giessen en het kanaal van Steenenhoek. De westkant van de Molensloot laat zich met name kenmerken door de agrarische gronden, die gebruikt worden voor het winnen van gras en het telen van mais. Deze gronden bevinden zich net langs het moestuincomplex Hardinxveld en voetbalclub VV Hardinxveld. Aan de oostkant bevinden zich ook enkele agrarische gronden, maar het gebied laat zich daar over het algemeen meer kenmerken door bos en overige natuur. Een deel van dit gebied is dan ook aangewezen als NNN. In het noorden van het deelgebied, aan de Parallelweg, liggen enkele vrijstaande woningen.

Figuur 2.4 Huidige situatie deelgebied Midden.

2.1.3 Deelgebied Zuid

Deelgebied Zuid loopt van rijksweg A15 tot aan de Beneden-Merwede. Daarbij grenst het deelgebied aan de woningen aan de Sluisweg. Het deelgebied bestaat vooral uit gronden in agrarisch gebruik, welke doorkruist worden door verschillende watergangen, waaronder de Molensloot. Ten zuiden van deze agrarische gronden ligt het kanaal van Steenenhoek. Dit kanaal is een verlengstuk van de Linge en loopt grofweg langs Boven-Hardinxveld. Via de Steenenhoeksche Kanaalsluis en het Kolffgemaal (welke ook onderdeel is van het deelgebied) mondt het kanaal uit in een scheepswerf/haven aan de Beneden-Merwede. Het kanaal wordt binnen zijn oevers gehouden door twee dijken: de Kanaaldijk Noord en de Kanaaldijk Zuid. Rondom de aansluiting op de Beneden-Merwede zijn meerdere woningen, watergebonden bedrijvigheid en een scheepswerf te vinden. De woning Rivierdijk 519 en het Kolffgemaal zijn aangewezen als gemeentelijk monument.

Figuur 2.5 Huidige situatie deelgebied Zuid.

3 Beoordelingskader

Om de schadelijke gevolgen van luchtverontreiniging voor mens en natuur te beperken zijn op Europees niveau richtlijnen opgesteld (2008/50/EG). Hierin zijn grenswaarden en streefwaarden voor een aantal luchtverontreinigende stoffen opgenomen. Deze normen voor de kwaliteit van de buitenlucht zijn als rijksomgevingswaarden vastgelegd in paragraaf 2.2.1 van het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl). Bij Omgevingswaarden richtlijn luchtkwaliteit (paragraaf 2.2.1.1) en de Omgevingswaarden richtlijn gevaarlijke stoffen in de lucht (paragraaf 2.2.1.2) zijn voor een aantal stoffen¹ normen opgenomen waaraan het bevoegd gezag moet toetsen. In Nederland zijn er in de praktijk nog enkel overschrijdingen van de omgevingswaarden voor fijnstof (PM₁₀) en stikstofdioxide (NO₂). In tabel 1 staan voor deze stoffen de belangrijkste omgevingswaarden waaraan getoetst moet worden.

Tabel 1. Omgevingswaarden voor PM₁₀, PM_{2,5} en NO₂

Stof	Soort norm	Concentratie	WHO grenswaarden 2021	EU grenswaarden 2030
Stikstofdioxide (NO ₂)	Uurgemiddelde (mag max. 18 keer per jaar worden overschreden)	200 µg/m ³	-	-
Stikstofdioxide (NO ₂)	Jaargemiddelde	40 µg/m ³	10 µg/m ³	20 µg/m ³
Fijnstof (PM ₁₀)	24-Uurgemiddelde (mag max. 35 keer per jaar worden overschreden)	50 µg/m ³	-	-
Fijnstof (PM ₁₀)	Jaargemiddelde	40 µg/m ³	15 µg/m ³	20 µg/m ³
Fijnstof (PM _{2,5})	Jaargemiddelde	25 µg/m ³	5 µg/m ³	10 µg/m ³

De maatgevende norm voor PM₁₀ is de 24-uurgemiddelde concentratie. Bij een jaargemiddelde concentratie PM₁₀ van 32,5 µg/m³ en hoger vindt overschrijding van de 24-uurgemiddelde norm plaats. De concentratie van PM_{2,5} hoeft niet apart getoetst te worden. Als aan de omgevingswaarden voor PM₁₀ wordt voldaan, wordt er volgens de nota van toelichting bij het Bkl ook aan de omgevingswaarden voor PM_{2,5} voldaan.

Provincies en gemeenten kunnen, in respectievelijk een omgevingsverordening en omgevingsplan, een aanvullende of een afwijkende strengere omgevingswaarde vaststellen.

3.1 Aandachtsgebieden

Aandachtsgebieden zijn locaties waar de rijksomgevingswaarden voor de concentraties stikstofdioxide (NO₂) en/of fijnstof (PM₁₀) worden overschreden of waar door nieuwe ontwikkelingen mogelijk dreigen te worden overschreden (artikel 5.51). Het bevoegd gezag moet in deze gebieden de luchtkwaliteit bij nieuwe omgevingsplannen, omgevingsverordeningen of projectbesluiten toetsen als deze zorgen voor een toename van de concentraties stikstofdioxide (NO₂) en/of fijnstof (PM₁₀). Dit kan ook gaan om ontwikkelingen die in de buurt van een aandachtsgebied liggen. Er zijn aandachtsgebieden voor stikstofdioxide (NO₂) en fijnstof (PM₁₀) en er zijn aandachtsgebieden voor alleen fijnstof (PM₁₀). Dit betreft gemeenten met hoge concentraties fijnstof afkomstig van veehouderijen.

Aandachtsgebieden voor stikstofdioxide (NO₂) en fijnstof (PM₁₀):

- Amsterdam/Haarlem;
- Arnhem;
- Eindhoven;
- Etten-Leur;
- 's-Gravenhage/Leiden;
- Rotterdam/Dordrecht;
- Utrecht.

Aandachtsgebieden voor alleen fijnstof (PM₁₀):

- Asten;
- Barneveld;
- Bernheze;
- Ede;
- Leudal;
- Nederweert;
- Scherpenzeel;
- Venray.

In de aandachtsgebieden moeten de volgende situaties ook getoetst worden:

- De aanleg of wijziging van wegen, vaarwegen of spoorwegen anders dan bedoeld in artikel 5.50 Bkl.
- Een activiteit waarbij de verkeersintensiteit op wegen, vaarwegen of spoorwegen toeneemt.
- Milieubelastende activiteiten waarvoor regels zijn opgenomen in het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal) met betrekking tot de luchtkwaliteit.

4 Beoordeling luchtkwaliteit Nieuwe Waarden

Het project Nieuwe Waarden Alblasserwaard bestaat uit de realisatie van tien maatregelen, verspreid over de jaren 2026 tot en met 2033:

- boezemkanaal;
- boezemgemaal Hardinxveld;
- sifon (kruising A15);
- brug Parallelweg;
- spoorbrug;
- brug Pelgrimspad;
- poldergemaal;
- bocht Giessen-Oudekerk;
- flexibel afsluitmiddel;
- opening Middelkade.

4.1 Toetsing Besluit kwaliteit leefomgeving: luchtkwaliteit

De locatie van het nieuwe watersysteem bevindt zich in de gemeente Molenlanden en gemeente Hardinxveld-Giessendam. Deze gemeenten zijn geen aandachtsgebieden.

Er wordt geen wegtunnelbuis, nieuwe autoweg of autosnelweg aangelegd. Volgens het Bkl hoeft de luchtkwaliteit dus niet getoetst te worden aan de omgevingswaarden.

4.2 Toetsing goede ruimtelijk ordening

De gemeenten zijn geen aandachtsgebieden. Dit betekent dat er in de gehele gemeente sprake is van een goed woon- en leefklimaat ten aanzien van het aspect luchtkwaliteit. De concentraties luchtverontreinigende stoffen in de directe omgeving van het plangebied zijn hieronder inzichtelijk gemaakt. Dit is gedaan op basis van rekenpunten op de kaart van het Centraal Instrument Monitoring Luchtkwaliteit (CIMLK)¹. Het maatgevende rekenpunt (27364178_8189) in de directe omgeving van het plangebied is gelegen aan de A15. De maximale jaargemiddelde concentraties van de luchtverontreinigende stoffen NO₂ en PM₁₀ ter hoogte van dit rekenpunt zijn weergegeven in tabel 1 voor de jaren 2025, 2030 en 2035. Aangezien aan de waarden van PM₁₀ is voldaan, wordt automatisch ook voldaan aan de waarden van PM_{2,5}. Het betreft hier de achtergrondconcentraties² inclusief de concentratiebijdrage van het lokale wegverkeer.

Tabel 2. Maximale jaargemiddelde concentraties (µg/m³) stikstofdioxide (NO₂) en fijn stof (PM₁₀).

Stof	Grenswaarde	2025	2030	2035
Jaargemiddelde concentratie NO ₂	40	30,4	26,2	21,1
Jaargemiddelde concentratie PM ₁₀	40	17,7	16,2	15,3

¹ <https://www.cimlk.nl/>

² Concentratiebijdragen van alle grote bronnen (industrie, snelwegen, landbouw) in Nederland en de concentratiebijdragen vanuit het buitenland.

4.3 Conclusie

Uit de gegevens van het CIMLK blijkt dat er in de directe omgeving geen overschrijdingen zijn van de grenswaarden van de betreffende stoffen.

De achtergrondconcentratie in het plangebied liggen ruim onder de omgevingswaarden. De tijdelijke concentratietoename tijdens de realisatiefase zullen hierbij niet leiden tot een overschrijding van de omgevingswaarden.